

PREDUZETNIŠTVO I NOVA EKONOMSKA PARADIGMA

Univerzitet Crne Gore
Ekonomski fakultet Podgorica
Biznis
10.05.2010.

Informaciona revolucija

- Britanska poljoprivredna revolucija - drastičan rast prinosa u periodu od XVI do XIX vijeka
- Industrijska revolucija - veliki socijalne i kulturne promjene – XIX vijek
- Informaciona revolucija – XX vijek
- 11 godina nakon otkrića Amerike, informacija o postojanju novog kontinenta nije bila dostupna većini populacije

Informaciona revolucija

- Bum u oblasti telekomunikacija
- 1989. godine - 200 telekomunikacionih kompanija
- 1999. samo u SAD - 3.000 preduzeća
- Troškovi prenosa informacija su pali 10 miliona puta u odnosu na 1970. godinu
- Troškovi prevoza 1t robe su pali za više od 70% u posljednjih 40 godina

3

Informaciona revolucija

- Ukupna svjetska tražnja se udvostručava svakih 15 godina
- Međunarodna trgovina danas čini oko 30% svjetskog GDP, što je četiri puta više u odnosu na početak 70-ih
- Vrijednost međunarodne trgovine u jednom danu 2000. godine odgovara njenoj ukupnoj vrijednosti iz 1979.

4

Informaciona revolucija

- Globalizacija
- Drastično smanjenje troškova transporta
- Mnogo veća brzina transporta
- Pad cijena komunikacionih usluga
- Ekonomija u prvi plan ističe nematerijalne faktore kao što su
  - znanje,
  - vještine,
  - informacije i
  - iskustvo

5

Informaciona revolucija

- Uspjeh u ekonomiji XXI vijeka bazirati na "3I":
  - Informacijama,
  - Idejama i
  - Inteligenciji

6

Nova ekonomska paradigma

- Informaciona revolucija mijenja postojeće modele poslovanja:
  - poslovne procese
  - način proizvodnje
  - vrste transporta
  - oblike reklamiranja
  - organizacionu strukturu kompanije

7

Nova ekonomska paradigma

- Informacije i znanja, kao novi resursi
- Znanje i sposobnosti menadžera
- Novu ekonomija u pojedinim oblastima poslovanja izaziva tektonske poremećaje:
  - Digitalizovane informacije
  - Ekonomija zasnovana na znanju
  - Ekonomija zasnovana na informacijama
  - Ekonomija zasnovana na tehnologiji
  - Ekonomija bez ljudskog posrednika
  - Veći stepen konkurencije
  - Digitalni kapital

8

Nova ekonomska paradigma

- **Digitalizovane informacije**

- elektronska pošta,
- instant poruke,
- internet telefonija,
- sastanci putem video-konferencionog sistema,
- elektronski novac,
- pametne kartice,
- bespapirno poslovanje,
- poslovne procedure podržane informacionim sistemom i
- internet kao prezentacioni i reklamni medij

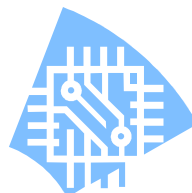

9

Nova ekonomska paradigma

- **Ekonomija zasnovana na znanju**

- određen nivo poznavanja tehnologije
- pojedinci i kompanije koje nemaju odgovarajući nivo znanja ne mogu učestvovati u tržišnoj utakmici

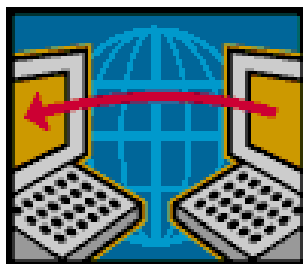

10

Nova ekonomska paradigma

- **Ekonomija zasnovana na informacijama**

- Ako niste informisani, isti (ili slabiji) kvalitet proizvoda ćete plaćati skuplje.

11

Nova ekonomska paradigma

- **Ekonomija zasnovana na tehnologiji**

- kvalitet tehnološkog rješenja je jedina prednost koju preduzeće posjeduje u odnosu na konkurenciju
- Tehnologija – omogućava efikasnost uz pomoć malog broja ljudi

12

Nova ekonomska paradigma

- **Ekonomija bez ljudskog posrednika**

- Smanjuje se ili potpuno gubi uloga trećih lica
- posrednik danas može biti samo informacijski sistem

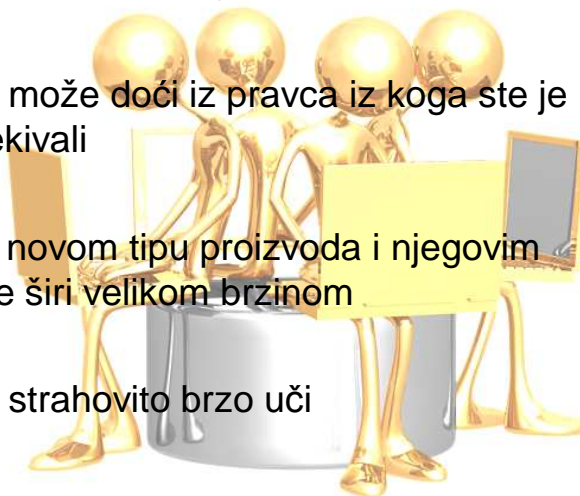

13

Nova ekonomska paradigma

- **Veći stepen konkurencije**

- Konkurencija može doći iz pravca iz koga ste je najmanje očekivali
- Informacija o novom tipu proizvoda i njegovim osobinama se širi velikom brzinom
- Konkurencija strahovito brzo uči

14

Nova ekonomska paradigma

- **Digitalni kapital**

- Vrijednost kompanije se sve više mjeri „sivom masom”
- ukupna suma znanja koje preduzeće posjeduje
- način na koji se to znanje održava i unapređuje
- način na koji je znanje uključeno u poslovne procese i
- baza klijenata.

15

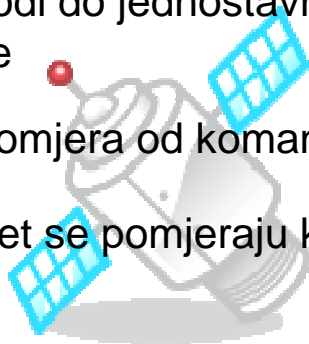
Nova ekonomska paradigma

- Akcenat se sada stavlja na upravljanje promjenama
- Konkurentska prednost se ostvaruje na osnovu kombinacije znanja, sposobnosti i preduzetničkog duha
- Zadaci se sve više povjeravaju timovima umjesto pojedincu

16

Nova ekonomska paradigma

- Fleksibilni radni timovi mijenjaju i način organizacije hijerarhijskih nivoa, pa dolazi do „spljoštavanja“ organizacione piramide
- Internet dovodi do jednostavne i brže komunikacije
- Težište se pomjera od komande ka saradnji
- Moć i autoritet se pomjeraju ka potrošaču

17

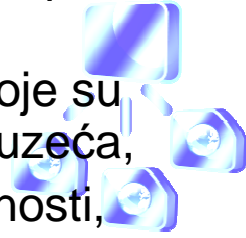
Nova ekonomska paradigma

	Do sada	Postoji ili nastaje
Djelatnost	Proizvodnja na bazi prirodnih resursa	Realizacija inovacija uz pomoć prirodnih, materijalnih i nematerijalnih resursa
Marketing	Fokus na masovno tržište; borba za tržišne segmente; funkcionalno integrisana strategija	Fokus na pojedinca; fragmentisanost tržišta; diferenciranje proizvoda
Proizvodnja	Naglasak na ekonomiji obima	Fleksibilnost i naglasak na kvalitet
Istraživanje i razvoj	Centralizovano	Decentralizovano; fokus na dizajnu i funkcionalnosti
Ljudski resursi	Stroga specijalizacija; kontrola	Široko obrazovanje; motivisanje
Organizaciona struktura	Hijerarhijska organizacija; funkcionalna integrisanost	Mrežna organizacija; fleksibilnost
Menadžment	Centralno planiranje strategije; distanca i kontrola	Podstiče promjenu; decentralizacija; strategija je podložna promjenama “odozdo”; timski rad
Informacioni sistem	Centralizovan; koncipiran prema top menadžmentu	Decentralizovan; otvoren ka zaposlenima i kupcima

18

Nova ekonomska paradigma

- Sposobnost stvaranja malih fleksibilnih preduzeća sa specijalističkim timovima,
- Umrežavanje i koordinacija upotrebom informacione tehnologije,
- Fokusiranje na aktivnosti koje su ključne za poslovanje preduzeća,
- Outsorsing sporednih aktivnosti,
- Povećanje autonomije i samostalnosti kod zaposlenih,

19

Nova ekonomska paradigma

- Demokratizacija i smanjenje hijerarhijskih razlika u poslovnom odlučivanju,
- Praćenje i vrednovanje nematerijalne imovine i intelektualnog kapitala,
- Kontinuirano ulaganje u znanje i obrazovanje,
- Stvaranje partnerskih veza sa dobavljačima i klijentima,
- Podsticanje kreativnosti i inovacionog procesa

20

Koncept elektronskog poslovanja

- Poslovanje u kome se poslovne transakcije prevashodno ostvaruju elektronskim putem, zahvaljujući automatizovanim informacionim sistemima, je poznato pod imenom elektronsko poslovanje
- Elektronska trgovina (*Electronic Commerce*, ili skraćeno e-commerce) podrazumijeva kupovinu i prodaju proizvoda, informacija i usluga na internetu

21

Koncept elektronskog poslovanja

- Elektronsko poslovanje (e-poslovanje) je mnogo širi pojam od elektronske trgovine i ne predstavlja puko proširenje dosadašnjeg poslovanja preduzeća, već „umrežavanje“ cjelokupnog lanca vrijednosti - od koncepcije proizvoda, preko procesa proizvodnje i distribucije, sve do krajnje potrošnje

22

Koncept elektronskog poslovanja

- Elektronsko poslovanje predstavlja skup svih poslovnih aktivnosti koje se odvijaju posredstvom raznih komunikacionih tehnologija, što u današnje vrijeme prvenstveno znači putem interneta
- Optimizacija poslovnih procesa
- Unapređenje odnosa sa svim stranama koje su zainteresovane za poslovanje naše kompanije

23

Koncept elektronskog poslovanja

- Prednosti:
  - Smanjenje troškova poslovanja,
  - Povećanje produktivnosti,
  - Smanjenje relativnog značaja prostora i vremena,
  - Prednosti ekonomije obima,
  - Dostupnost 24 sata dnevno, bez ograničenja,
  - Mogućnost interakcije s korisnicima,
  - Promocija sopstvene djelatnosti i proizvoda uz značajno niža ulaganja,
  - Pristup informacijama sa bilo kojeg mjesta u svijetu.

24

Koncept elektronskog poslovanja

- Teorija e-poslovanja poznaje nekoliko osnovnih modela poslovanja
  - Između preduzeća (*Business to Business - B2B*)
  - Između preduzeća i klijenta (*Business to Consumer - B2C*)
  - Između klijenata (*Consumer to Consumer - C2C*)
  - Između preduzeća i zaposlenog (*Business to Employee - B2E*)
  - Elektronski servis organa državne uprave (*e-Government*)

25

Intelektualni kapital

- Odlučujući faktor uspjeha savremenog preduzeća je znanje, odnosno informacija
- Ljudi koji svoju inteligenciju, znanje i kreativnost, primjenom savremenih tehnologija, udružuju u mreže znanja.
- Znanje danas predstavlja osnovnu vrijednost i pokretačku snagu svakog preduzetničkog procesa
- Znanje se upotrebom multiplikativno povećava
- Intelektualni kapital je postao kamen temeljac uspjeha u globalnoj ekonomiji
- Definiše se kao skup znanja, vještina i sposobnosti svih zaposlenih - od istraživačko-razvojnog tima, pa sve do manuelnih radnika koji su razvili brojne načine za poboljšanje efikasnosti preduzeća

26

Intelektualni kapital

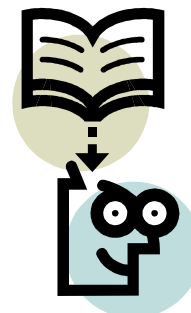
- Intelektualni kapital se svrstava u „neopipljivu“ imovinu preduzeća
- Intelektualni kapital predstavlja sintezu više različitih vrsta kapitala
- **Ljudski kapital**
  - Idejni kapital
  - Upravljački kapital
- **Strukturni kapital**
  - Organizacioni kapital
  - Procesni kapital
  - Inovativni kapital
  - Intelektualno vlasništvo
  - Neopipljiva imovina
- **Klijentski kapital**

27

Intelektualni kapital

- Proces upravljanja znanjem se svodi na nekoliko osnovnih kategorija
  - Povećanje produktivnosti
  - Brzina reagovanja na probleme i zahtjeve kupaca
  - Dodatna edukacija
  - Sticanje novih znanja

28

Umrežavanje i preduzetništvo

- Globalizaciju, pored sve većeg stepena konkurencije, karakterišu i saradnja između preduzeća i procesi umrežavanja
  - jačanje konkurentske pozicije
  - zajedničko korišćenje proizvodnih kapaciteta,
  - povećanje efikasnosti lanca snabdijevanja,
  - izgradnju mreže distributera i
  - sticanje novih znanja, vještina i tehnologije

29

Umrežavanje i preduzetništvo

- Mreža je danas postala paradigma organizacionog dizajna za preduzeća koja svoj uspjeh zasnivaju na preduzetničkom duhu, inovacijama i učenju
- Primjena mrežne organizacione strukture za posljedicu ima debirokratizaciju preduzeća i stimulisanje kreativnosti i inovativnosti zaposlenih

30

Umrežavanje i preduzetništvo

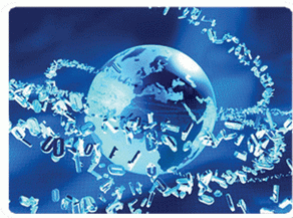
- Računarske mreže su nekada prvenstveno služile za prenos podataka između geografski udaljenih djelova preduzeća, a danas se internet koristi za međusobnu koordinaciju i sinhronizaciju aktivnosti u procesu poslovanja
- Jedan od oblika umrežavanja je poslovni savez (strategijska alijansa), zasnovan na principima kooperativnosti

31

Umrežavanje i preduzetništvo

- Uspješnost poslovnog saveza zavisi od nekoliko faktora:
  - Upravljanje savezom
  - Izbor partnera
  - Formiranje saveza

32